

Tematiskā darba grupa „Kooperācijas veicināšana lauksaimniecībā”

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību nopietna attīstība aizsākās aptuveni desmit gadus atpakaļ. Šo gadu laikā kooperatīvi, pamatojoties uz praktisku pieredzi, ir saskārušies ar Kooperatīvo sabiedrību likuma nepilnībām, ko nepieciešams novērst. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības katru gadu iziet atbilstības izvērtēšanu, kas ļauj kooperatīvam izmantot dažāda veida likumdošanā noteiktās priekšrocības. Atbilstības saņemšana ir kā sava veida garants tam, ka zemnieks konkrētajam kooperatīvam var uzticēties. Rezultātā ir ļoti būtiski, lai kooperatīvi, kuri šo atbilstību saņem, strādā pēc kooperācijas pamatprincipiem. Pēdējā laika tendence gan pierāda, ka atsevišķi kooperatīvi, kuri saņem atbilstību, ir sakārtojuši dokumentāciju, lai atbilstību saņemtu, taču tajā pašā laikā no zemnieku puses ir atsauksmes, ka šie kooperatīvi savā darbībā neievēro kooperācijas pamatprincipus. Rezultātā ir nopietni jāizvērtē spēkā esošie atbilstības izvērtēšanas kritēriji, veicot nepieciešamos grozījumus un papildinājumus. Papildus kooperācija kļūst aktuāla mežu īpašniekiem, kas nozīmē, ka esošajā sistēmā nepieciešams integrēt arī šīs nozares kooperatīvus. Tāpat šo gadu laikā kooperatīvu pārstāvji ir saskārušies ar dažāda veida ikdienas rakstura jautājumiem, kas jāņem vērā, plānojot organizēt jaunu kooperatīvu vai arī pieņemot lēmumu pilnveidot esošā kooperatīva darbību. Lai nodrošinātu līdzsvarotu lauksaimnieku kooperācijas attīstību ilgtermiņā, valsts pārvaldes iestādēm nepieciešams definēt to kā prioritāti un ar savām darbībām kooperācijas attīstību veicināt.

Darba grupas uzdevumi:

1. Izstrādāt priekšlikumus nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas regulē lauksaimniecības kooperatīvu darbību (Ministru kabineta noteikumos par LPKS atbilstības izvērtēšanu, Kooperatīvo sabiedrību likumā).
2. Izstrādāt priekšlikumus ar kooperatīvu ikdienas darbību saistītajiem jautājumiem (ieteicamā kooperatīva organizatoriskā struktūra, statūtos iekļaujамie punkti u.tml.).
3. Izstrādāt ieteikumus valsts pārvaldes institūcijā lauksaimnieku kooperācijas izmantošanā un veicināšanā Latvijā (tai skaitā saistībā ar valsts un Eiropas Savienības atbalsta politiku nākotnē).

Darba grupā piedalījās:

- Linda Bille – LLKA izpilddirektore, darba grupas vadītāja
- Andra Balode - Zemkopības ministrija
- Gita Jansone - Zemkopības ministrija
- Biruta Inģilāvičute - Zemkopības ministrija
- Baiba Vecmane - Zemkopības ministrija
- Inese Singelmane - LPKS "Latraps"
- Sandris Bēča - LPKS "Durbes grauds"
- Ieva Alpa -Eizenberga- LPKS "Triķāta KS"
- Imants Balodis - LPKS "Straupe"

- Liene Zvirbule - LPKS "Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība"
- Modris Spuģis - LPKS "Piena partneri KS"
- Valdis Vanags – LPKS "Latvijas jēri"
- Edīte Strazdiņa - KS "Mūsmāju dārzeni"
- Arnis Muižnieks - Meža īpašnieku biedrība
- Mārtiņš Cimermanis – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
- Agnese Radžele – Šulca - Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
- Agnese Hauka – Valsts Lauku tīkla Sekretariāts

1. Darba grupas uzdevums: Izstrādāt priekšlikumus nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas regulē lauksaimniecības kooperatīvu darbību (Ministru kabineta noteikumos par LPKS atbilstības izvērtēšanu, Kooperatīvo sabiedrību likumā).

Darba grupas priekšlikumi nepieciešamajiem grozījumiem MK noteikumos Nr.63 "Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atbilstības izvērtēšanu":

- Paredzēt, ka jēdziens „lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība” ietver arī saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.921 „Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju grupu atzīšanu, to darbības nosacījumiem un kontroli, kā arī kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu augļu un dārzeņu ražotāju grupām” atzītu ražotāju grupu un saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.453 „Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju atzīšanu, to darbības nosacījumiem un kontroli, kā arī kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga Eiropas Savienības atbalstu augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām” atzītu ražotāju organizāciju. Lai priekšlikumu būtu iespējams ieviest, nepieciešamības gadījumā aicinām veikt attiecīgus grozījumus arī Kooperatīvo sabiedrību likumā.
- 5.7.punktu izteikt šādā redakcijā: „5.7. sabiedrībai ir vismaz 10 biedri un ar tiem sabiedrībai ir preču un lauksaimniecības pakalpojumu apgrozījums. Atzītai ražotāju grupai un ražotāju organizācijai ir vismaz 5 biedri un ar tiem sabiedrībai ir preču un lauksaimniecības pakalpojumu apgrozījums.”
- Papildināt noteikumus ar šādiem kritērijiem:
  - ✓ sabiedrība ir reģistrēta LR Uzņēmumu reģistrā ne vēlāk kā līdz iepriekšējā pārskata gada 1.jūlijam. Gadījumā, ja sabiedrība nav nostrādājusi pilnu pārskata gadu, 80 % no tās dibinātājiem darbojas nozarē ilgāk kā trīs gadus, rēķinot no sabiedrības reģistrācijas brīža.
  - ✓ sabiedrībai uz iesnieguma iesniegšanas brīdi nav nodokļu parādu vai tie uz pieteikuma iesniegšanas brīdi nepārsniedz Ls 100.

- ✓ LPKS valdē ir konkrētās LPKS biedri. Gadījumā, ja LPKS valdē ir personas, kas nav LPKS biedri, LPKS ir izveidota un darbojas Padome.
- Papildināt ar punktu, kas paredz, ka gadījumā, ja tiek konstatētas neatbilstības Kooperatīvo sabiedrību likuma nosacījumiem, Komisijai ir tiesības nepiešķirt vai anulēt sabiedrībai atbilstību.
- Paredzēt iespēju Komisijas locekļiem un/vai pieaicinātajiem ekspertiem nepieciešamības gadījumā piedalīties kooperatīvu biedru un/vai valdes sēdēs.

Papildus darba grupas priekšlikumi saistībā ar lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanas procedūras uzlabošanu:

- Mežu nozares kooperatīvajām sabiedrībām izstrādāt jaunus MK noteikumus par atbilstības izvērtēšanas procedūru, kā atbilstības izvērtēšanas veicēju atstājot LLKA. MK noteikumos iekļaut tāds pašus kritērijus, kādi attiecināmi uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām ar šādiem labojumiem:
  - ✓ paredzēt, ka minimālais preču un pakalpojumu apgrozījums starp sabiedrību un sabiedrības biedriem nav mazāks par 50 procentiem no sabiedrības preču un pakalpojumu kopējā apgrozījuma.
  - ✓ Paredzēt, ka mežu īpašnieku kooperatīvajās sabiedrībās minimālais biedru skaits, ar kuriem sabiedrībai ir preču un lauksaimniecības pakalpojumu apgrozījums, ir 50.
  - ✓ noteikt, ka meža īpašnieku kooperatīvo sabiedrību biedru kopējā apsaimniekotā mežu platība ir ne mazāka kā 500 ha.
  - ✓ sabiedrība ir reģistrēta LR Uzņēmumu reģistrā ne vēlāk kā līdz iepriekšējā pārskata gada 1.jūlijam. Gadījumā, ja sabiedrība nav nostrādājusi pilnu pārskata gadu, 80 % no tās biedriem darbojas nozarē ilgāk kā trīs gadus, rēķinot no sabiedrības reģistrācijas brīža. Meža īpašnieku kooperatīvo sabiedrību biedriem – fiziskām personām – vērtē laika periodu, kurā mežs ir bijis biedra īpašumā.

Darba grupas priekšlikumi nepieciešamajiem grozījumiem Kooperatīvo sabiedrību likumā:

- 18.panta 3.daļa nosaka, ka nevienai personai nevar atteikt uzņemšanu kooperatīvajā sabiedrībā, ja vien šī persona nav izslēgta no kooperatīvās sabiedrības par statūtu pārkāpšanu. Atteikties uzņemt jaunus biedrus var vienīgi tās kooperatīvās sabiedrības, kuras atbilstoši statūtiem apkalpo tikai savus biedrus un nespēj sekmīgi apkalpot lielāku biedru skaitu. ***Nepieciešams precizēt šo punktu, izsakot to šādā redakcijā: „Kooperatīvās sabiedrības valde nevienai personai, kas saskaņā ar šo likumu un kooperatīvās sabiedrības statūtu noteikumiem atbilst biedra statusam, nevar atteikt uzņemšanu kooperatīvajā sabiedrībā, ja vien šī persona nav izslēgta no kooperatīvās sabiedrības par statūtu pārkāpšanu. Atteikties uzņemt jaunus biedrus var tās kooperatīvās***

sabiedrības, kuras atbilstoši statūtiem apkalpo tikai savus biedrus un nespēj sekmīgi apkalpot lielāku biedru skaitu. Šādu grozījumu gadījumā uzņemšanas atteikuma ierobežojums attiecas uz valdi un neietekmē kopsapulces lēmumu.

- 18.panta 2.daļa nosaka, ka valdes lēmumi par jaunu biedru uzņemšanu jāapstiprina biedru kopsapulcei (pilnvaroto sapulcei). Nepieciešams precizēt šo sadaļu, nosakot, ka valdes lēmumi par jaunu biedru uzņemšanu jāapstiprina tuvākajā biedru kopsapulcē (pilnvaroto sapulcē). **Rezultātā šī panta 2.daļu nepieciešams izteikt šādā redakcijā: „Personas rakstveida pieteikumu par iestāšanos kooperatīvajā sabiedrībā valdei jāizskata triju mēnešu laikā no tā iesniegšanas dienas. Valdes lēmums par jauna biedra uzņemšanu jāapstiprina tuvākajai kopsapulcei (pilnvaroto sapulcei). Kopsapulces (pilnvaroto sapulces) lēmums par jauna biedra uzņemšanas apstiprināšanu, neapstiprināšanu vai lēmuma pieņemšanas atlikšanu uz nākamo kopsapulci ir galīgs.”**
- 18.panta 5.daļa nosaka, ka biedra tiesības un pienākumi ir spēkā ar brīdi, kad valde pieņēmusi lēmumu par viņa uzņemšanu kooperatīvajā sabiedrībā (ja statūtos nav paredzēts citādi). Ja mēneša laikā no šā brīža biedrs nav pilnībā nokārtojis statūtos paredzētos ar iestāšanos saistītos maksājumus vai biedru kopsapulce (pilnvaroto sapulce) nav apstiprinājusi valdes lēmumu par biedra uzņemšanu, šis lēmums atzīstams par spēkā neesošu un izdarītie maksājumi atdodami atpakaļ to maksātājam. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības biedrs balsstiesības iegūst pēc tam, kad biedru kopsapulce (pilnvaroto sapulce) ir apstiprinājusi valdes lēmumu par viņa uzņemšanu. **Nepieciešams šī panta 5.daļu izteikt šādā redakcijā: „Biedra tiesības un pienākumi ir spēkā ar brīdi, kad valde pieņēmusi lēmumu par viņa uzņemšanu kooperatīvajā sabiedrībā (ja statūtos nav paredzēts citādi). Ja statūtos noteiktajā kārtībā biedrs nav pilnībā nokārtojis statūtos paredzētos ar iestāšanos saistītos maksājumus vai biedru kopsapulce (pilnvaroto sapulce) nav apstiprinājusi valdes lēmumu par biedra uzņemšanu, šis lēmums atzīstams par spēkā neesošu un izdarītie maksājumi atdodami atpakaļ to maksātājam. Valdes lēmums par biedru uzņemšanu jāizskata tuvākajā biedru sapulcē. Kooperatīvās sabiedrības biedrs balsstiesības iegūst pēc tam, kad biedru kopsapulce (pilnvaroto sapulce) ir apstiprinājusi valdes lēmumu par viņa uzņemšanu.”** Ņemot vērā, ka atsevišķos kooperatīvos biedru skaits pārsniedz vairākus simtus, balsstiesīgu biedru sapulci sasaukt mēneša laikā pēc katras valdes sēdes, kurā pieņemts lēmums par biedra uzņemšanu, nav iespējams. Tāpat, konsultējoties ar citām lauksaimniecībā strādājošām kooperatīvām sabiedrībām, var secināt, ka nosacījums, kas paredz, ka kooperatīvās sabiedrības biedrs balsstiesības iegūst pēc tam, kad biedru kopsapulce (pilnvaroto sapulce) ir apstiprinājusi valdes lēmumu par viņa uzņemšanu, ir aktuāls ne tikai lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām.

- **Jāveic nepieciešamie grozījumi 20.panta 1. un 2. daļā, paredzot, ka paju jeb biedra karti biedram izsniedz kooperatīvās sabiedrības valde gadījumā, ja statūtos tas ir paredzēts. Gadījumā, ja statūtos paju jeb biedra karte nav paredzēta, biedrs jebkurā laikā var pieprasīt kooperatīva valdei izsniegt izziņu - izrakstu no biedru reģistra, kas satur pilnu informāciju par biedru reģistrā iekļautajiem pieprasītāja datiem.**
- 22.panta 6.daļa nosaka, ka kooperatīvās sabiedrības biedram ir tiesības saņemt no sabiedrības informāciju jebkurā ar tās darbību saistītā jautājumā”. **Nepieciešams grozīt šo punktu, paredzot, ka kooperatīvās sabiedrības biedram ir tiesības saņemt no sabiedrības informāciju statūtos noteiktajā kārtībā un apmērā. Gadījumā, ja statūtos konkrētas informācijas sniegšana nav atrunāta un kooperatīvās sabiedrības valde atsakās biedram to izsniegt, biedram ir tiesības vērsties biedru kopsapulcē. Biedru kopsapulces lēmums ir galējs. Šo punktu nepieciešams grozīt, jo ir informācija par biedriem, kas nodota citam biedram, var nodarīt kaitējumu, jo saskaņā ar pašreizējo redakciju kooperatīvās sabiedrības biedram ir tiesības saņemt arī finanšu informāciju, kas saistīta ar citu kooperatīva biedra darbību.**
- 23.panta 6.daļa nosaka, ka kooperatīvās sabiedrības biedra nāves gadījumā pajas un dividendes (atbilstīgajā lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajā sabiedrībā — pārpalikuma piekrītošā daļa) tiek mantotas. Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvajās sabiedrībās pajas manto dzīvokļa īpašuma mantinieki. Ja mantinieki kooperatīvās sabiedrības valdei iesniedz pieteikumu par iestāšanos sabiedrībā, viņi kļūst par kooperatīvās sabiedrības biedriem un iegūst visas biedra tiesības un pienākumus, izņemot mirušā biedra amatus sabiedrības institūcijās. Valdes pienākums ir izdarīt attiecīgus grozījumus biedru reģistrā. Iestāšanās maksu mantinieki nemaksā. Nepieciešams papildināt šo panta daļu ar nosacījumu, ka uz mantinieku attiecināmi šī likuma 17. un 18.panta nosacījumi. Gadījumā, ja mantinieks neizpilda šī likuma prasības, neskatoties uz to, ka tas iesniedzis pieteikumu par iestāšanos sabiedrībā, par biedru tas netiek uzņemts un paja izmaksājama tam statūtos noteiktajā kārtībā. **Rezultātā nepieciešams izteikt 26.panta 6.daļu šādā redakcijā: „Kooperatīvās sabiedrības biedra nāves gadījumā pajas un dividendes (atbilstīgajā lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajā sabiedrībā — pārpalikuma piekrītošā daļa) tiek mantotas. Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvajās sabiedrībās pajas manto dzīvokļa īpašuma mantinieki. Ja mantinieki kooperatīvās sabiedrības valdei iesniedz pieteikumu par iestāšanos sabiedrībā, viņi kļūst par kooperatīvās sabiedrības biedriem un iegūst visas biedra tiesības un pienākumus, izņemot mirušā biedra amatus sabiedrības institūcijās. Valdes pienākums ir izdarīt attiecīgus grozījumus biedru reģistrā. Iestāšanās maksu mantinieki nemaksā. Kooperatīvās sabiedrības valdei ir tiesības atteikt mantiniekam uzņemšanu kooperatīvajā sabiedrībā, ja tas saskaņā šī likuma un kooperatīvās sabiedrības statūtu noteikumiem neatbilst biedra statusam, izmaksājot tam kā mantiniekam piekrītošos maksājumus statūtos noteiktajā kārtībā un apmēros.”**

- 31.panta 2.daļa nosaka, ka kooperatīvās sabiedrības rezerves kapitālu veido iestāšanās maksa, ja tā paredzēta kooperatīvās sabiedrības statūtos. **Šo nosacījumu nepieciešams svītrot, jo iestāšanās nauda ir paredzēta tekošo izdevumu segšanai, kas nozīmē, ka tā nav ieskaitāma rezerves kapitālā tāpat kā biedru nauda.**
- **Nepieciešams veikt nepieciešamos grozījumus likuma 39.pantā un 44.pantā, paredzot arī Padomei tiesības ievēlēt un atsaukt valdes locekļus, noteikt atlīdzības lielumu valdes locekļiem un noteikt izmaiņas valdes locekļu pārstāvības tiesībās gadījumā, ja Padome ir izveidota.**
- 39.panta 1.daļas 3.apakšsadaļa nosaka, ka tikai kooperatīvās sabiedrības biedru kopsapulcei ir tiesības noteikt atlīdzības lielumu valdes un padomes locekļiem, revīzijas komisijas locekļiem (revidentam) vai zvērinātam revidentam un likvidācijas komisijas locekļiem. Ņemot vērā, ka zvērinātu revidentu pakalpojumu cenu nosaka tirgus, **šī panta daļu nepieciešams izteikt šādā redakcijā: „3) noteikt atlīdzības lielumu valdes un padomes locekļiem, revīzijas komisijas locekļiem (revidentam) un likvidācijas komisijas locekļiem”.**
- **Papildināt likuma 49.pantu, nosakot, ka revīzijas komisija strādā atbilstoši biedru kopsapulces apstiprinātam nolikumam.**
- **Veikt nepieciešamos grozījumus likuma 49.pantā, paredzot, ka šī panta nosacījumi attiecas uz revīzijas komisiju (revidentu). Tāpat šajā pantā nepieciešams paredzēt, ka biedru kopsapulcei ir tiesības atteikties no revīzijas komisijas, ja tās darbību pārbauda zvērināts revidents, ievērojot attiecīgās, zvērinātam revidentam noteiktās, tiesību normas.** Jāuzsver, ka pēc pašreizējiem Kooperatīvo sabiedrību likuma nosacījumiem izriet, ka zvērināts revidents ir praktiski tas pats, kas revīzijas komisija, bet praksē īsti tā nav. Zvērinātam revidentam ir jāpakļaujas saviem normatīviem, kas neattiecas uz revīzijas komisiju. Tāpat jāņem vērā, ka uz zvērinātiem revidentiem attiecināmās tiesību normas ir stingrākas par Kooperatīvo sabiedrību likuma nosacījumiem.

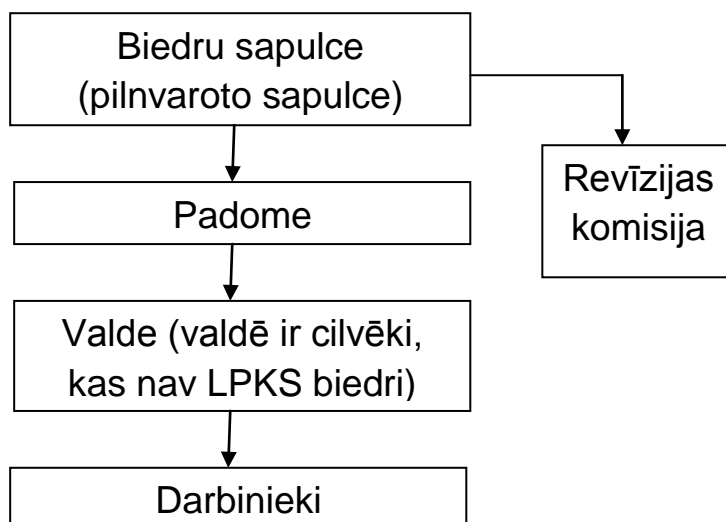
Papildus darba grupas priekšlikumi:

- LLKA organizēt kooperatīvu biedru informēšanas kampaņas par biedru pienākumiem un tiesībām kooperatīvajā sabiedrībā.
- LLKA izstrādāt pārbaudes formu kontrolēm uz vietas (tai skaitā, paredzot iespēju sazināties ar konkrētā kooperatīva biedriem, lai pārbaudītu informāciju).

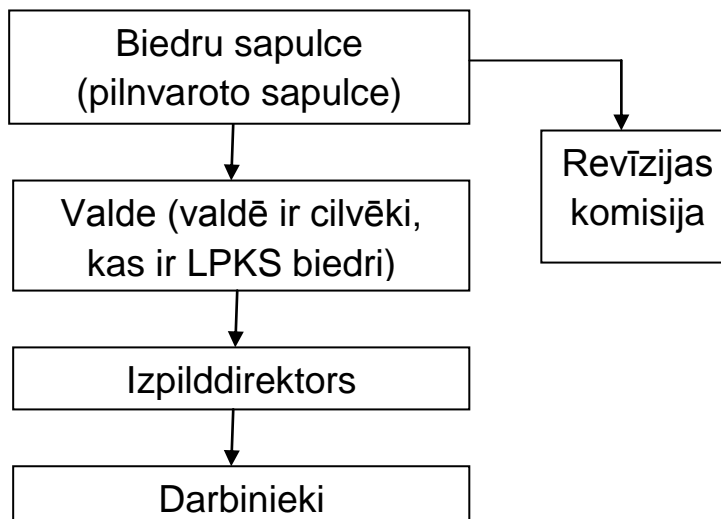
2. Darba grupas uzdevums: Izstrādāt priekšlikumus ar kooperatīvu ikdienas darbību saistītajiem jautājumiem (ieteicamā kooperatīva organizatoriskā struktūra, statūtos iekļaujamie punkti u.tml.).

2.1. Ieteicamā lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību organizatoriskā struktūra

LPKS organizatoriskā struktūra (ieteicamais variants Nr.1)

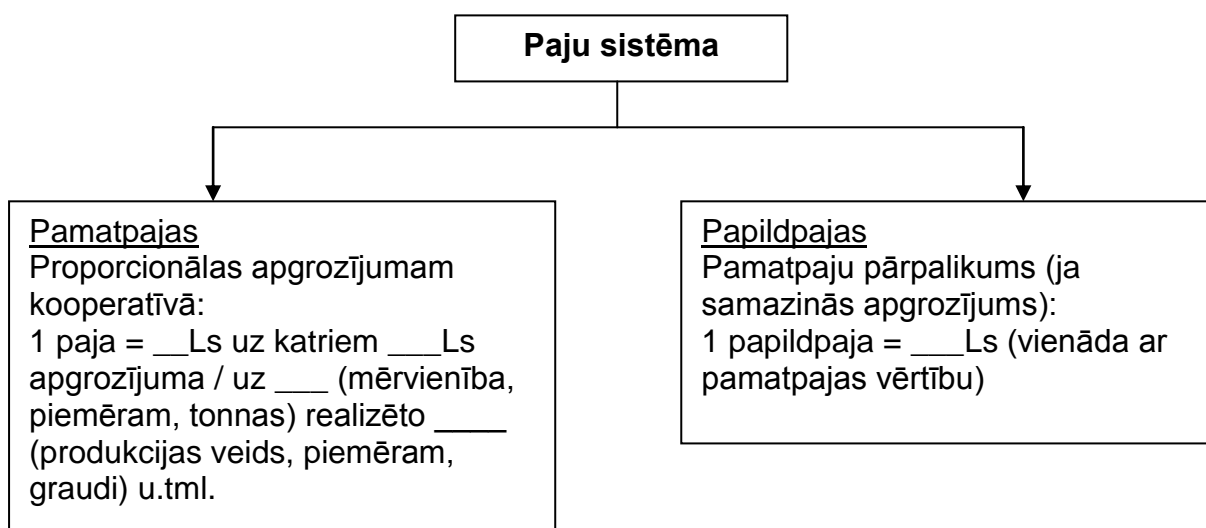

LPKS organizatoriskā struktūra (ieteicamais variants Nr.2)

Darba grupas ieteikums: Ja biedru skaits pārsniedz 50, nepieciešams izvirzīt pilnvarotos. Uz 10 % biedru ieteicams izvirzīt 1 pilnvaroto.

2.2. Paju sistēmas darbības modeļi

Paju aprēķināšanas piemērs

Gada sākumā biedram piederošo pamatpaju skaits	Biedram piederošo pamatpaju ietvaros realizējama graudu apjoms(tonnas) kooperatīvam (1 paja = 20 tonnas graudi)	Gada laikā kooperatīvai sabiedrībai piegādāto graudu apjoms (tonnas)	Starpība (tonnas)	Papildus iegādājamo pamatpaju skaits	Papildus iegādājamo paju vērtība (pajas nominālvērtība statūtos noteikta 50 lati)
3	60	100	40	2	100

Paju darbības principi:

- Paju sistēmas pilnveidošana ir garants ilgstošai un labākai sadarbībai starp kooperatīvu un kooperatīva biedriem. Tā dos iespēju ilgākā laika periodā proporcionāli apgrozījumam kooperatīvā veidot peļņas uzkrājumu papildpaju veidā un saņemt to.
- Ja, palielinoties apgrozījumam, tiek palielināta pamatpaja, to drīkst papildināt no papildpajas.

- Pamatpajas pārpalikumu apgrozījuma samazinājuma gadījumā ieskaita papildpajās.
- Ja statūti paredz šādu iespēju, pajas var tikt izpirktas pakāpeniski (piemēram, statūti nosaka, ka biedram piederošo paju vērtībai jā sastāda 10 % no apgrozījuma starp biedru un kooperatīvu. Rezultātā katru mēnesi tiek atvilks 1 % no mēneša apgrozījuma starp biedru un kooperatīvu. Un rezultātā paja tiek pilnībā izpirkta 10 gadu laikā).

2.4. Ar lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību darbību saistīti paraugdokumenti

- Biedra iesniegums (pielikums Nr.1)
- Kooperatīva biedra uzskaites kartiņa (pielikums Nr.2)
- Kooperatīvās sabiedrības dibināšanas līgums (pielikums Nr.3)
- Biedra pamatlīgums (var izstrādāt arī kā iekšējās kārtības noteikumus) (pielikums Nr.4)
- Biedru reģistrs (pielikums Nr.5)
- LPKS paraugstatūti (pielikums Nr.6)
- LPKS – augļu, dārzeņu ražotāju grupu – paraugstatūti (pielikums Nr.7)
- LR Uzņēmumu reģistra dokumenti (<http://www.ur.gov.lv/veidlapas.html>)

3. Darba uzdevums: Izstrādāt ieteikumus valsts pārvaldes institūcijām lauksaimnieku kooperācijas izmantošanā un veicināšanā Latvijā (tai skaitā saistībā ar valsts un Eiropas Savienības atbalsta politiku nākotnē).

Darba grupas priekšlikumi kooperācijas veicināšanai:

- Nepieciešams paredzēt valsts finansējumu kooperācijas idejas popularizēšanai;
- LLKA nepieciešams izstrādāt kooperācijas attīstības redzējumu (stratēģiju);
- Nepieciešams strādāt pie kopīgu kooperatīvu stendu organizēšanas lielveikalos, kā arī citās tirdzniecības vietās. Šādas aktivitātes uzsākšanai nepieciešams valsts līdzfinansējums.
- Strādāt pie tehnikas kooperatīvo sabiedrību (mašīnringu) attīstības.

Darba grupas atbildes uz lauksaimnieku uzdotajiem jautājumiem:

- ***Kādi ir lauksaimnieka ieguvumi, kļūstot par kooperatīva biedru?***

Darba grupas dalībnieki uzsvēra, ka ieguvēji no lauksaimniecības kooperatīvu darbības ir arī zemniekiem, kuri nav biedri, jo kooperatīvu darbība nodrošina augstāku vidējo izejvielas iepirkuma cenu tirgū.

Ko kā priekšrocības min piena kooperatīvu biedri?

- ✓ iespēja realizēt produkciju;
- ✓ kvalitatīvi pieejami transporta un lauksaimniecības tehnikas pakalpojumi;
- ✓ kooperatīvs piedāvā augstākas lauksaimniecības produkcijas iepirkšanas cenas un regulāri veic samaksu par realizēto produkciju;
- ✓ taisnīga produktu novērtēšanas sistēma;
- ✓ vienlīdzība (vienāda samaksa neatkarīgi no saimniecības lieluma);
- ✓ dažādu jautājumu risināšana un lēmumu pieņemšana ir kopīga;
- ✓ uzlabojusies uzņēmuma finansiālā stabilitāte ilgtermiņā un rentabilitāte.

Ko kā priekšrocības min graudu kooperatīvu biedri?

- ✓ nav pašam jādomā par graudu tirgu un realizācijas iespējām;
- ✓ kooperatīvs sniedz agronoma pakalpojumus;
- ✓ iespēja kreditēties ar kooperatīva atbalstu;
- ✓ saražoto produkciju iespējams pārdot par iespējami augstāko cenu;
- ✓ iespēja izmantot lauksaimniecības tehniku;
- ✓ iespēja uzglabāt un veikt pirmapstrādi saražotai produkcijai.

Jāuzsver, ka Centrālajā un Austrumeiropā kooperatīvi cietuši pārejas laikā dēļ tā, ka tie tiek uztverti nepareizi, domājot, ka kooperatīvi ir politiskas (kolektīvistu) vai valsts struktūras, lai gan praktiski nav līdzības ne no veidošanas nosacījumu, ne no ekonomiskās patstāvības un finansēšanas statusa, ne no iekšējās pārvaldes principu un organizatorisko struktūru viedokļa.

- ***Ar kādiem sadarbības nosacījumiem ir jārēķinās, ja grib pievienoties lauksaimniecības produkcijas kooperatīvam?***

Kooperācijas pamatprincipi:

- ✓ katram kooperatīvās sabiedrības biedram biedru kopsapulcē ir viena balss (neatkarīgi no zemnieka apgrozījuma, apsaimniekotās zemes platības u.tml.);
- ✓ peļņas atgriešana/zaudējumu segšana ir proporcionāla kooperatīva pakalpojumu izmantošanai;
- ✓ kooperatīvs pieder pašiem zemniekiem un zemnieki paši var kontrolēt kooperatīva darbību;
- ✓ kooperatīvo sabiedrību mērķis ir, nevis gūt labumu no lauksaimniekiem, bet dot viņiem attīstības iespējas;
- ✓ lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības nav komersanti;
- ✓ demokrātiska kooperatīva vadība bieži vien kavē operatīvu lēmumu pieņemšanu un elastību ikdienas darbā.

Katram kooperatīvam sadarbības nosacījumi var būt individuāli atkarībā no statūtu nosacījumiem.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Projekts tiek realizēts ar Valsts lauku tīkla
finansiālu atbalstu

- ***Kādas iepirkumu cenas nodrošina kooperatīvs? Vai tās ir augstākas vai zemākas par tirgus cenām?***

Kooperatīvs dod labumu zemniekam, vērtējot ilgtermiņā. Tas nozīmē, ka, ja vērtē vidējās cenas ilgtermiņā, tad kooperatīvu piedāvātās cenas ir augstākas, nekā pārējo uzņēmumu. Jāuzsver gan, ka tas ir daļēji atkarīgs no tā, cik lielā mērā kooperatīvs strādā pēc kooperācijas principiem. Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija katru gadu veic LPKS atbilstības izvērtēšanu saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem. Darba grupa iesaka pirms izvēlēties, kurā lauksaimniecības kooperatīvā iestāties, pārlicināties, vai konkrētais kooperatīvs ir saņēmis atbilstību. Atbilstības saņemšana zemniekam ir sava veida garants, ka konkrētajam kooperatīvam var uzticēties. Informāciju par atbilstīgajiem kooperatīviem var saņemt LLKA birojā (tel. 67027546, birojs@llka.lv). Ja runā par kooperāciju augļu un dārzeņu sektorā, tad jāņem vērā, ka kooperatīvs var nodrošināt labākās vairumtirdzniecības cenas, papildus piedāvājot stabilu noieta tirgu.

- ***Kādā kooperatīvā būtu izdevīgāk iestāties – mazākā vai lielākā? Kāpēc?***

Tuvākā (atraššanās vietas ziņā), ņemot vērā darbības nozari.